

Törvény és kegyelem

Ron McKenzie

Törvényesség („törvényeskedés” - a törvény betűjéhez való merev ragaszkodás)

Az egyháznak valójában a kezdetektől fogva mindig küzdelme volt a törvényességgel és a probléma azóta sem szűnt meg. A mai gyülekezetnek még mindig foglalkoznia kell a törvényességgel. Ahhoz, hogy megértsük a törvény és a kegyelem közötti kapcsolatot világosan látnunk kell, hogy mi a törvényesség természete és mi nem az.

A törvényesség független a törvénytől. A Törvény jó! Minden társadalomnak szüksége van törvényekre, hogy működni tudjon. Pál nagyon erőteljes módon beszélt a törvény jelentőségéről.

„A törvény szent, és a parancsolat szent és igaz és jó.” (Róma 7:12).

„A törvény szelleme” (Róma 7:14).

Ez nagyon egyértelmű. A törvénnyel való szembehelyezkedés nem fogja megszabadítani a gyülekezetet a törvényességtől.

Szabályok sokasága önmagában még nem törvényesség. A szabályok lehetnek jók. Az út jobb oldalán való közlekedés szabálya nagyon hasznos, de bonyolult és érthetetlen szabályok sokasága zavart okoz. Részletekbe menő szabályok nagy sokasága jellemezheti a törvényességet, de a probléma gyökere máshol van.

A törvényesség két szinten működik:

1. A törvények betartását elváró evangélium

Az evangéliumot megrontja a törvényesség, ha Jézus elfogadásán kívül még valami mást is meg kell tenni egy keresztyénnek. A törvényeskedő emberek leértékelik az evangéliumot, mert azt feltételezik, hogy valami más dolognak még meg kell történnie azon túl, amit Jézus elvégzett, pld. az üdvösség kiérdemlése részben emberi erőfeszítés által. Pál a Galáciabelieknek írt levelében a körülmetélkedéssel foglalkozik. Néhány keresztyén utalt rá, hogy a Jézusban való hit nem elegendő, hanem, akik hittek Jézusban, azoknak körül is kell metélkedniük ahhoz, hogy az üdvösségük teljes értékű legyen. Az ő evangéliumuk így hangzott: Jézus + körülmetélkedés.

Az, amit az evangéliumhoz hozzátesznek, az önmagában véve lehet jó dolog. Más emberek Galáciában azt mondták, hogy a szombat megtartása lényeges az üdvösség szempontjából. Az ő evangéliumuk a következő volt: Jézus + szombat. A szombat megtartása a törvény parancsolata szerint jó dolog. A probléma ott van, amikor egy jó parancsolat megtartását az üdvösség feltételévé teszik; nagyon részletes szabályok

szükségesek, és mindig eggyel több feltételt szükséges teljesíteni. Például, ha a szombatot egy ajándéknak, áldásnak tekintjük az életünk számára, ami felfrissülésünkre van, és az csupán "egy szabad nap", akkor minden rendben van. Ha azonban a szombat egy feltétel az üdvösség elnyeréséhez, akkor meg kell állapítani, hogy ki felel meg annak és ki nem, és ahhoz a munkákat pontos szabályok szerint kategorizálni kell. A farizeusok ezt a játékot játszották. A részletes szabályozásuk a törvény szerinti gondolkozásmódjuk jellemzője volt az üdvösséget illetően. Azt várták el az emberektől, hogy minden szabály betartása által érdemeljék ki az üdvösségüket.

2) A törvények betartásán alapuló élet

A törvényesség meg tudja nyomorítani a keresztyén életet. Úgy tűnik, hogy az emberiségnek természetes hajlama van a szabályok szerinti életre. Néhány személynek különös hajlandósága van erre. A keresztyén élet vissza tud csúszni egy szabályok szerinti életbe. Egy jó keresztyén nem cselekszik tiltólistán szereplő dolgokat. Ez a törvény szerinti gondolkozásmód az étellel kapcsolatosan a büszkeséget táplálja és képmutatáshoz vezet, mert lehetővé teszi, hogy sok keresztyén megragadjon az erkölcstelenségben és a közömbösségben. A szabályok előnyösek a kezdők számára, de amikor egy keresztyén felnövekszik a Jézussal való kapcsolatában, a szabályok elveszítik fontosságukat. A keresztyén élet a Szellem hangját követi, ahová Ő vezet, megengedve Krisztusnak, hogy átformálja az életünket. Sok félreértéssel és feszültséggel kell szembenézni, de ezekkel a legjobb a kegyelem és a hit oldaláról foglalkozni, semmint növekvő szabályozással. Szellemben járni sokkal nehezebb és izgalmasabb dolog, mint egy csomó szabály szerint élni.

A kegyelem szövetsége

A törvényességtől való félelem sok keresztyén számára azt eredményezte, hogy félnie kell a törvénytől. Sokakat arra tanítottak, hogy az Ószövetség törvények rendszere, ezért ellent kell állniuk Isten törvényének. Ezzel egy időben viszont hisznek az emberi törvényekben. Bármilyen új probléma üti fel a fejét a társadalomban a keresztyének azok közé tartoznak, akik segítségül hívják a kormányzatot, hogy új törvényt alkotva szüntesse meg azt. Meg kell szabadulnunk attól a furcsa ellentmondástól, hogy a keresztyének ellenállnak Isten törvényének és gyűlölik azt, de ugyanakkor szeretik az emberi törvényeket és a világi kormányzást.

A keresztyéneknek szükséges ezeket jól megérteni. Az Ószövetség egy kegyelem szövetsége volt, nem munka alapú szövetség. A 2 Mózés 23:20-24:4 a Mózesi szövetség megerősítéséről ír. Isten ekkor már kihozta Izraelt az egyiptomi szolgaságból és a sivatagban táplálta őket. Isten megígért kegyelme a nép számára a következők voltak:

- egy angyalt fogok elküldeni előtted (v.20).
- elkészítettem egy helyet számodra (v.20).
- szembeszállok az ellenségeiddel az úton (v.20).
- zűrzavart fogok támasztani az ellenségeid között (v.27).

- el fogom távolítani a betegséget tőled (v.25).
- én fogom meghatározni a határaidat (v.31).

Isten kiválasztotta Izraelt és megígérte nekik, hogy megáldja őket. Először jött az áldás, amikor erre a kegyelemre válaszként engedelmesség következett. Az egyetlen elvárás az volt, hogy kövessék az angyalt teljesen az ígéret földjére, ahol az áldás átadásra kerülne. Izrael egyetértett vele, hogy azt cselekedje, amit Isten kért tőlük.

Amikor Mózes elmondta a népnek mindazokat, amiket az Úr szólt és a törvényt, ők egyhangúan azt válaszolták: "Mindent meg fogunk tenni, amit az Úr mondott" (2 Mózes 24:3).

Isten kihozta a népet Egyiptomból. Az egy óriási áldás volt (meg nem érdemelt kegyelem), de az csupán a fele volt az áldásnak. A teljes áldás csak az új földön teljedhetett be. Ahhoz, hogy bejussanak oda, nekik mindenben Istennek kellett engedelmeskedniük, hogy átadhassa azt számukra. Istent követve nem volt könnyű dolog megszerezni a földet, de végig kellett menniük az Úrral az úton, hogy átvehessék a teljes áldást.

Ugyanez a helyzet azokkal is, akik Jézust követik. Nem nyerhetünk el egy bővülő életet, ami meg van ígérve számunkra, ha nem adjuk át magunkat az Úrnak, nem kaphatjuk meg azt. Ha nem követjük a Szellem vezetését, el fogjuk mulasztani azokat a jó dolgokat, amiket Isten tartogat a számunkra.

Bűnös nép

A legtöbb keresztyén úgy tekint az Ószövetségi törvényekre, mint egy csomó szabályra, amit az izraelitáknak be kellett tartaniuk, hogy elnyerjék a Mózesi szövetség áldását. Ez nem így van. A Mózesi szövetség nem várta el az izraelitáktól, hogy tökéletesek legyenek. A törvény valójában még csak nem is értelmezi a tökéletességet. Az Istennek nem tetsző olyan bűnök, mint büszkeség, harag, gyűlölet, féltékenység, önzés, becsvágy és viszály nincsenek is megemlítve a törvény öt könyvében. Az olyan bűnök, amik távol tartanak bennünket attól, hogy Jézushoz hasonlóvá váljunk, nincsenek is megtiltva a törvényben. A törvénynek való engedelmesség nem tud egy embert tökéletessé tenni, mert a törvénynek nem ez volt a célja.

A Mózesi szövetség azzal számolt, hogy az emberek bűnös módon fognak élni, ezért egy megoldást adott a bűn kezelésére. Az áldozatok bemutatásának a rendszere volt hivatott arra, hogy foglalkozzon a törvényszegések kérdésével és helyre tegye azt. Ez a rendszer arra az előzetes feltételezésre épült, hogy az emberek nem válhatnak tökéletessé a törvény által, ezért folyamatosan vétkezni fognak. Még egy bűnért való áldozat is volt az olyan emberek számára, akik nem voltak kellően elővigyázatosak és bünt követtek el. (3 Mózes 5:14-19). A legtöbb áldozatot a papok mutatták be, ezért a hétköznapi emberek úgy élhették az életüket, hogy még csak nem is kellett a bűneik miatt aggódniuk. Tudták, hogy az áldozatokat helyettük bemutatták. Nekik csak akkor kellett egy személyes áldozatot bemutatni, amikor valami komolyabb bünt követtek el.

Ezt belátva az izraeliták megértették, hogy egy állatáldozat nem képes tökéletesen elbánni egy súlyos bűnnel. Az áldozatok valójában előremutattak Jézus tökéletes áldozatára. Akik az áldozati rendszerben hittek valójában olyan dologban hittek, amit Jézus csak sokkal később valósíthatott meg. Valójában nem is értették, hogy mi az, amit később Neki kell megtenni.

Nem törvényesség

Egy olyan általános elképzelés az Ószövetségi törvényekkel kapcsolatban, hogy az a cselekedetek által elérhető üdvösség rendszere; teljesen helytelen. A törvény nem szabályrendszer volt azzal a céllal, hogy az embereket tökéletessé tegye, hanem az olyan törvények halmaza volt, ami lehetővé teszi, hogy különböző népcsoportok együtt éljenek egy viszonylagos harmóniában. A törvény nem tudta megoldani az emberek közötti összes problémát, de megvédett olyan rossz magatartásoktól, amik megosztottak és leromboltak volna egy közösséget. Ez minden, amire a törvény képes volt. A törvény rendszere nem alkalmas arra, hogy tökéletessé tegyen embereket. Még tökéletes törvények sem lennének képesek tökéletes embereket létrehozni. Csak a kereszt és az evangélium rendelkezik azzal az erővel. Isten nem azért adta a törvényt, hogy megkísérelje népét egy jobb néppé tenni, mert az elhibázott dolog lett volna és nem vezetett volna eredményre. Ő azért adta a törvényt, hogy visszatartsa az olyan durva bűnöket, mint lopás, betörés, fosztogatás, erőszak. Ez volt minden, amit tenni lehetett a kereszt előtt, ez volt a célja és nem több.

Mózes megértette, hogy a törvény nem tudja az embereket tökéletessé tenni. Az élete végén ezt mondta:

„És körülmetéli az Úr, a te Istened a te szívedet, és a te magodnak szívét, hogy szeressed az Urat, a te Istenedet teljes szívedből és teljes lelkedből, hogy élj.”
(5 Mózes 30:6).

Mózes egy próféta volt. Előre látta azt az időt, amikor Isten adni fog az Ő népének egy új szívet azért, hogy teljes szívvel tudják szeretni Őt. Ez a prófécia Jézus szolgálatával teljesedett be. Mózes valószínűleg nem értette, hogy Jézus mit fog megtenni, de tudta, hogy az ő népének egy új szívre van szüksége. Tudta, hogy a törvény nem képes megváltoztatni az emberek szívét. A legjobb, amit a törvény tehetett velük az volt, hogy korlátozza a bűn következményét, hogy az emberek képesek legyenek együtt élni egymással való harc és egymás elpusztítása nélkül.

Az emberiség hajlamos rá, hogy megpróbálja érvényesíteni az igazát egy sor szabály létrehozása által és harcolni, hogy azok által fennmaradjon. Az ilyenfajta törekvések mindig reménytelenek, ennek ellenére a törvényességnek ez a fajtája minden korban általános volt. A farizeusok Mózes törvényét egy rakás szabályra változtatták, hogy felhasználhassák az ő igazságuk bizonyítására. Jézus megfeddte őket ezért. Azt mondta nekik, hogy Isten törvényét kicsavarták emberi hagyományokká változtatva azt. Olyan terhet raktak az emberek vállára, amit azok nem tudtak elhordozni.

„Mert ők nehéz és elhordozhatatlan terheket kötöznek egybe, és az emberek vállaira vetik; de ők az ujjukkal sem akarják azokat illetni.” (Máté 23:4).

Isten sohasem használja a törvényt ilyen módon, mert tudja, hogy az egyetlen esetben sem vezetne célra. Ő tudja, hogy senki sem képes megigazulni a szabályok tömegének a megtartása által. Amikor Isten a törvényt adta, Ő nem azért adta a szabályok sokaságát, hogy az emberek azokat betöltve megigazuljanak. Neki sokkal értelmesebb célja volt azzal. A törvények sokaságát azért adta, hogy az emberek viselkedését korlátozva megakadályozza egy közösség fájdalmas szétszakadását. A törvény nem azért adatott, hogy az embereket igazgató tegye, hanem azért, hogy megvédje a bűnös embereket attól, hogy egymásnak kárt okozzanak.

A törvény egy kegyelmi-rendszer volt és nem egy cselekedet-rendszer.

Jó időben adott ajándék

A Mózes által adott törvény áldás volt és nem egy követelmény az áldás elnyerése érdekében. Izrael gyermekeinek nem kellett kiérdemelniük a jogot, hogy az Ígéret földjén éljenek. Az egy ajándék volt Istentől. Az ajándék részeként Isten Izraelnek egy tökéletes jogrendszert ([legal system](#)), egy tökéletes igazságszolgáltatási rendszert ([system of judges](#)), egy tökéletes védelmi rendszert ([system of defence](#)) és egy tökéletes közgazdasági rendszert ([economic system](#)) adott. Egyik nemzet sem rendelkezett ilyennel. Amikor az izraeliták rabszolgák voltak Egyiptomban, nem volt szükségük egy jogrendszerre vagy egy közgazdasági rendszerre, mert a Fáraó birtokolt mindent. Ha valaki ellopott valamit vagy megvert valakit, az egyiptomi testőröknek meg kellett ölniük azt a személyt.

Ugyanez volt érvényes Asszíriában és Babilonban. Az izraeliták rabszolgák voltak egy birodalomban, ahol a császár tartott mindent a felügyelete alatt, ezért nem volt szükség igazságszolgáltatási vagy közgazdasági rendszerre. Kánaán kisebb államai a fővezéreik ellenőrzése alatt álltak, akik hasonló módon működtek, mint a birodalmakat felügyeletük alatt tartó társaik.

Ábrahámnak nagy háznépe volt. Ennek ellenére nem volt szüksége igazságszolgáltatási vagy közgazdasági rendszerre, mert a háznépe egy egységes közösség volt, ami egy nagy földön élt. Ábrahám tökéletesen felügyelete alatt tartotta a saját háznépét. Eldöntötte, hogy mit kell tenni és azoktól, akik nem értettek egyet a döntésével, elvárta, hogy hagyják el őt, mint Lót is tette. Ugyanez volt igaz Jákób és Ézsau háza népére. A patriarcháknak (családfőknek) nem volt szükségük törvényre, mert ők felügyelték a saját háznépüket.

Amikor Izrael bement a megígért földre, számos háztartásnak, családnak és törzsnek kellett együtt élni egy kis országban. Szükségük volt egy igazságszolgáltatási - és egy közgazdasági rendszerre, hogy az védelmet biztosítson számukra. Isten megadta ezt számukra ajándékként, mielőtt beléptek a földre. Ez képessé tette őket arra, hogy

harmóniában éljenek egymással anélkül, hogy szükségük lett volna egy másik Fáraóra. Ez egy óriási áldás volt és nem egy teher. Képesek voltak szabadon élni a földön anélkül, hogy bármilyen emberi diktátor felügyelte volna őket és ez egy csodálatosan új módja volt az életnek.

Az izraelitáknak volt egy óriási problémájuk miután bementek a földre. Nem tudták, hogyan éljenek együtt anélkül, hogy egy diktátor felügyelte volna őket. Nem tudták, hogyan éljenek szabadságban. Nem voltak működő minták az őket körülvevő nemzetek között, amit lemásolhattak volna. Megpróbálhattak volna egy másik diktátort keresni, aki fenntartja a békét, de akkor elvesztették volna a szabadságukat. Isten a segítségükre sietett és megajándékozta őket a törvénnyel, mielőtt még felismerték volna, hogy mire is van szükségük.

A törvény valójában egy ajándék volt a szabadság céljából, mert Isten azért adta a törvény rendszerét, hogy képesek legyenek szabadságban élni, anélkül, hogy le kellene mondaniuk a békességről. Egyetlen más nemzet sem rendelkezett ilyen ajándékkal, és a legtöbben lemondtak a szabadságukról, hogy békességben élhessenek. A helyzet ugyanez ma is. Amikor az emberek választás elé kerülnek, a legtöbb ember feladja a szabadságát a béke és a jólét reményében. Isten megajándékozta az izraelitákat a szabadsággal, a békével és a jóléttel. Sajnálatos módon lemondtak a szabadságukról és a békéről, amit Isten törvénye biztosított számukra, hogy más nemzetekhez hasonlóan királyuk legyen, ami rettenetes hiba volt.

Isten igazságszolgáltatási rendszere ([system of justice](#)) és közgazdasági rendszere ([economic system](#)) nem csak Izrael számára volt elérhető ajándék, hanem más nemzetek számára is. Ha az izraeliták alkalmazták volna azokat a többi nemzet rácsodálkozott volna és szintén alkalmazni szeretne volna.

„Lássátok, tanítottalak titeket rendelésekre és végzésekre, amint megparancsolta nékem az Úr, az én Istenem, hogy azok szerint cselekedjete az azon a földön, amelybe bementek, hogy bírjátok azt. Megtartásatok azért és megcselekedjétek! Mert ez lesz a ti bölcsességetek és értelmetek a népek előtt, akik meghallják majd mind e rendeléseket, és ezt mondják: Bizony bölcs és értelmes nép ez a nagy nemzet! Mert melyik nagy nemzet az, amelyhez olyan közel volna az ő Istene, mint [mi hozzánk] az Úr, a mi Istenünk, valahányszor hozzá kiáltunk? És melyik nagy nemzet az, amelynek olyan rendelései és igazságos végzései volnának, mint ez az egész törvény, amelyet én ma adok elétek?!” (5 Mózes 4:5-8)

Isten egy tökéletes igazságszolgáltatási – és egy tökéletes gazdasági rendszert adott Izraelnek. Ezeket ajándékba kapta Izrael, de ugyanakkor ajándék volt a világ számára is, hogy lehetővé tegye az emberek számára, hogy szabadságban, békében és jólétben éljenek. A világ folyamatosan elutasította ezt az ajándékot és a szegénységet, a szolgaságot választotta egy diktátor uralma alatt.

A keresztyének kudarcot vallottak, mert nem értették meg, hogy ez egy ajándék, hanem azt gondolják, hogy az egy eredménytelen próbálkozás abból a célból, hogy

tökéletessé tegye az embert. Elutasították Istennek a szabadságra és a békességre vonatkozó ajándékát, mert félreértették és azt gondolták, hogy az Isten kegyeinek a keresését szolgálja. Ahelyett, hogy szabadságban, békében és jólétben éltek volna, elfogadtak egy világi igazságszolgáltatási rendszert, ami megbukott és egy világi közgazdasági rendszert, ami szegénységet és igazságtalanságot eredményezett. A legtöbb keresztyén nem ismeri fel Istennek a szabadságra és a békére vonatkozó ajándékát, mert sohasem néztek utána és nem keresték azt a törvényben. Egyszerűen csak azt gondolták, hogy a törvény egy elhibázott módszer Isten tetszésének keresésében.

Isten nem egy kísérleti sorozatot futtatott le valamit kipróbálva, és ha az nem működik, akkor próbálkozik valami mással. Isten stratégiai módon munkálkodik. Minden egyes beavatkozása az emberi történelemben egy következő lépés az Ő *hosszú távú tervének* megvalósulása irányába ([long-term plan](#)). A törvény ajándéka egy előrelépés volt az Ő hosszú távú tervében és nem egy sikertelen kísérlet.

Nem túl nehéz

Igaz cselekedetek által megigazulni lehetetlen. Harmóniában élni Isten törvényének engedelmeskedve a gyakorlatban megvalósítható és nem haladja meg a kereszt és az evangélium nélküli emberi képességet.

*„Mert e parancsolat, amelyet én e mai napon parancsolok néked, **nem megfoghatatlan** előtted; **sem távol nincs tőled.**” (5 Mózés 30:11).*

Isten egy olyan törvény csomagot és útmutatásokat adott Izrael számára, amik nem voltak nehezek és elérhetőek voltak számukra.

*„Nem a mennyben van, hogy azt mondanád: Kicsoda hág fel érettünk a mennybe, hogy elhozza azt nekünk, és hallassa azt velünk, hogy teljesítsük azt? Sem a tengeren túl nincsen az, hogy azt mondanád: Kicsoda megy át érettünk a tengeren, hogy elhozza azt nekünk és hallassa azt velünk, hogy teljesítsük azt? Sőt felette közel van hozzád ez ige: **a te szádban és szívedben van, hogy teljesítsed azt.**” (5 Mózés 30:12-14).*

Érdekes az utolsó mondat. Mózes azt mondja, hogy a törvény már a szívükben volt. Ez szokatlannak tűnik, amikor ezek az emberek még nem rendelkeztek új szívvel, ami azoknak volt megígérve, akik hisznek Jézusban. Úgy tűnik, mintha Mózes azt mondaná, hogy az emberek rendelkeztek egy képességgel és vággyal a szívükben, hogy együtt éljenek, mert Isten képére voltak teremtve. Jóllehet bukott állapotban voltak, de Isten képe elégséges volt ahhoz, hogy a törvény segítségével békességben tudjanak élni. A bűn elötör időnként, hogy lerombolja a békét és kárt okozzon az embereknek, de ha a törvény lerendezi a lopás, a rablás, és az erőszak kérdését, akkor a bűn legrosszabb következményei korlátozva lesznek.

Thomas Hobbes a „Leviathan” című könyvében azt állítja, hogy az ember természetes állapotában állatias és erőszakos; mindenki harcol a másik ellen. Egy erős politikai

vezetőnek egyeduralkodóként joga van erőszakhoz folyamodni, ha arra szükség van, hogy a társadalmat kontroll alatt tartsa. Ma széles körben elfogadott ez a látás a politikai hatalom igazolására.

Mózes valami másról beszél. Az emberiség időnként elkövet a szívében rablást és erőszakot, de a jó törvény elegendő arra, hogy azt visszatartsa. Nincs szükség erős, önkényeskedő politikai vezetőre a béke fenntartásához (sőt Sámuel próféta szerint egy erős vezető le fogja rombolni a békét). Az emberekben az Isten képüsigre teremtett formájuk elég erős ahhoz, hogy a legtöbb ember a szívében a békére és a harmóniára vágyjon, és képes békében élni, ha jó törvényeik vannak.

Hinni a törvényben

Az Ószövetségben hinni sokkal fontosabb volt, mint azt a hívők gyakran gondolják. A törvény által megparancsolt cselekedetek sokaságának betartása nagy hitet igényelt.

Az izraelitáknak nem volt szabad megenniük olyan állatot, amit vadállatok öltek meg.

„És szent emberek legyetek én előttem; a mezőn széttépett húst meg ne egyétek; az ebnek vessétek azt.” (2 Mózes 22:31).

„A hullott állatnak kövérje, és a vadtól megszagatottnak kövérje, akármilyen munkához felhasználható, de enni meg ne egyétek!” (3 Mózes 7:24).

Ennek a törvénynek a fő célja a higiénia volt. A döglött állatok vagy vadállatok által megölt állatok elfogyasztása nagyon nagy kockázat forrása volt az egészség szempontjából. Nem kellett, hogy Isten emberei dögevők legyenek, de ez hitet igényelt tőlük. A legtöbb ember az ókori világban és sokan a harmadik világban ma is megennének minden ételt, amit találnak, mert nem tudják, hogy legközelebb mikor jutnak élelemhez. Lemondani egy ilyen ételről kockázatos volt még akkor is, ha az fertőzött volt. A legtöbb ember jobban félt az éhezéstől, mint egy enyhe gyomorrontástól.

Lemondani egy döglött állat megevéséről nagy hitet igényelt az emberektől, mert néha éhesek voltak. Bízniuk kellett Istenben, hogy ellátja őket élelemmel, amikor szükségben vannak.

Az ünnepekre Jeruzsálembé látogatni szintén hitet igényelt. Otthagyni egy vidéki birtokot őrizet nélkül egy pár hétre, kockázatos cselekedet volt. Más emberek ellophattak bármit, ami nem volt elzárva. Ha egy környéken minden ember elment egy zarándokútra, egy külföldi sereg kihasználhatta volna a lehetőséget, hogy betörjön és elfoglalhatták volna a földet, mielőtt a helyi lakosság felfedezte volna, hogy mi történt. Isten azonban megígérte nekik, hogy gondot visel a földjükéről, miközben távol lesznek otthonuktól.

*„Háromszor esztendőnként minden férfiu jelenjen meg az Úrnak, Izráel Ura Istenének színe előtt. kiszélesítem határodát, és **senki nem kívánja meg a te földedet, mikor felmész, hogy a te Urad Istened előtt megjelenjél, esztendőnként háromszor.**”*
(2 Mózés 34:23-24).

Ez egy nagy ígéret, de egyben egy nagy kockázat is volt. Ismerve az emberi természetet és belegondolni, hogy a saját állataikat Istenre bízzák és tőle várják, hogy megőrizze azokat bárkitől, akik a földjükre vágnak, miközben ők elutaztak. Ez komoly hitet igényelt, hogy Isten betartja a szavát.

Áldások

Az áldások az 5 Mózés 28-ban vannak felsorolva, amik többnyire gazdasági áldások. Az nem valami varázslat, hanem a természetes következménye egy tökéletes gazdasági rendszerben való élésnek, még akkor is, ha bűnös emberekről van szó.

*„**Tartsátok meg azért e szövetségnek ígéit, és a szerint cselekedjete, hogy szerencsések legyetek mindenben, amit cselekesztek.**”* (5 Mózés 29:9).

Ahhoz, hogy jó módban éljenek, szükség volt a gondoskodás és a javaik megosztásának gyakorlására, ahogyan az le van írva a *gazdasági életre vonatkozó útmutatásokban* ([Instructions for Economic Life](#).) Nem kellett megdolgozni az áldásért, mert az áldás az engedelmesség által elérhetővé vált.

A Mózesi szövetség nem egy félresikerült dolog volt. Véghezvitt mindent, amit Isten eltervezett. Az egyetlen probléma az volt, hogy az izraeliták elutasították a szövetséget és úgy döntöttek, hogy a bálványokat imádják, ami gonosz szellemeket hívott be a földre. Felszabadították a gonoszsgót az emberek között és az élet megromlott. Amikor a dolgok rosszra fordultak az emberek nem fordultak vissza Istenhez, amire a szövetség bátorította őket, hanem helyette azt választották, hogy királyuk legyen, mint más népeknek. Ezek a királyok arattak ugyan néhány katonai győzelmet, de megterhelték a népet adókkal és kényszerítették őket, hogy dolgozzanak az építkezési programjaikon. Azok a királyok, akik jók voltak a harcban, reménytelenül gyengék voltak az igazságszolgáltatás biztosításában, mert a királyi hatalmukkal élve félretették a törvényt.

A Tóra

Az Ószövetség öt könyve a témák változatos sokaságát tartalmazza:

- teremtés
- történelem
- kivonulás (Egyiptomból)
- áldozatok és papság
- a sátor terve
- szövetségek

- büntető törvények
- igazságszolgáltatási rendszer
- a gazdasági életre vonatkozó útmutatások
- a fertőzés megakadályozása és higiénia
- származástan
- áldások és átkok
- földosztás

Mózes öt könyve egy nagy „irattároló”, ami sok különböző dolgot tartalmaz egymással összekeverve és gyakran ismételve. Ez azt jelenti, hogy el kell mélyedni benne és rendszerezni a dolgokat, ha ki akarunk valamit deríteni.

A törvény öt könyvét gyakran "Tórának" hívják. Ez héber szó, amit gyakran törvénynek fordítanak, de jobb lenne "útmutatásnak" vagy "tanításnak" fordítani. A Tóra Isten útmutatásait tartalmazza Izrael gyermekeire, ahogyan élniük kellene. Néha a Tóra szót fogom használni, mert Isten sokkal többet adott Mózesnek, mint törvényt. Az **útmutatás** és **tanítás** megnevezésekhez kapcsolódó értelmezés sokkal pontosabb leírását jelenti az öt könyvnek.

Isten egy nagy ígéretet adott Ézsaiáson keresztül.

*„A **tanítás** (Tóra) megy ki tőlem, és törvényemet a népek megvilágosítására megalapítom.”* (Ézsaiás 51:4).

Tíz ige

A keresztyének ezt Tíz Parancsolatnak nevezik, de ez kicsit félrevezető. Amikor Isten kihirdette azt az embereknek, akkor *igének* nevezte azokat.

*„És szólja Isten mindezeket az **igéket**”* (2 Mózes 20:1).

Isten ígéket adott az ő népének és nem parancsolatokat. A Szentírásban sehol sincs az *tíz parancsolatnak* nevezve, hanem *tíz igeként* van említve több alkalommal is.

*„És kijelenté néktek az ő szövetségét, amelyre nézve utasított (tanított) titeket a **tíz ige** teljesítésére, és felírja azokat két kőtáblára.”* (5 Mózes 4:13).

*„És ott volt az Úrral negyven nap és negyven éjjel: kenyeret nem evett, vizet sem ivott. És felírta a táblákra a **szövetség szavait, a tíz igét**”.*
(2 Mózes 34:28).

*„És felírta a táblákra az előbbi irás szerint a **tíz igét**, amelyeket szólott az Úr ti hozzátok a hegyen, a tűznek közepéből a gyülekezésnek napján, és átadta az Úr azokat nekem.”* (5 Mózes 10:4).

Az angol fordítók minden egyes igeversbe a „parancsolat” (commandment) szót illesztették be, de az eredeti héber szó "dabar", ami **igét** (szót) jelent. A fordítók gyakran beillesztik a „tíz parancsolat” kifejezést a 2 Mózés 25:16, 21 és 40:3,20-ba, de a héber szó a *bizonyosság* vagy a *tanúságtétel* szónak felel meg

„És veszi és beteszi a **bizonyosságot** is a ládába” (2 Mózés 40:20).

A tíz ige egy *bizonyosság* vagy egy tanúskodás Isten és az Ő népe között.

A *tíz ige* mindegyike eléggé eltérő, ezért jobb, ha azokat elsöre igeként azonosítjuk, és azt követően, pedig mint parancsolatokat. Például van néhány technikai törvény, ami büntetéseket is meghatároz, különösen azért mert a törvényes hatalom erőszakot is alkalmazhat azok végrehajtására. A többi *ige* jellegét tekintve inkább tanács.

A tíz ige négy csoportba foglalható össze:

A) Isten követése

1. Csak egy Istened legyen!
2. A bálványokat dobd ki!
3. Az Úr nevét nem szabad hiábavalóságokra használni.

Az izraelitáknak hűségeseeknek kellett maradni Istenhez, aki kiszabadította őket Egyiptomból. Isten a valaha létező legnagyobb áldásban részesítette Izraelt, de nekik követni kellett az Ő angyalát bemenne a földre, hogy átvehessék a megígért áldásokat. A föld elfoglalása után Isten *igéje* alapján kellett megszervezni az életüket és nem az egyiptomi minta szerint, hogy örvendezhessenek az elnyert áldásnak és képesek legyenek megtartani azokat.

Ez a három ige fontos volt a szellemi védelem szempontjából is. Nem voltak képesek kiűzni a démonokat, mert Jézus még nem halt meg a kereszten, ezért távol kellett tartani magukat tőlük. A bálványok imádata megnyitná őket a démonoknak, hogy végül elpusztítsa őket. A bálványok nevének emlegetése ugyanis felszabadítja a démonokat és megváltoztatja a föld szellemi légkörét. Ha ezeket megengednék az életükben, akkor elveszítenék az áldásukat.

B) Család és törzs

5. Szülők tisztelete
6. Ne kövess el házasságtörést!

Isten nem egy birodalom/rabszolga típusú nemzetállamot és kultúrát hozott létre, hanem egy család/törzs kultúrát, ami eltért mindattól, ami a világban létezett. Ez a kultúra a szülők és az elődök tiszteletére épül, amit a házasságtörés lerombol.

C) Igazságszolgáltatási rendszer

7. A lopás bűn.
8. A gyilkosság bűn (beleértve a testi bántalmazást is).
9. Ne tanúskodj hamisan!

Isten egy tökéletes igazságszolgáltatási rendszert adott Izraelnek, mielőtt bementek volna a megígért földre. Ez az igazságszolgáltatási rendszer eltért attól, amit Egyiptomban vagy a környező népeknél láttak. Isten igazságszolgáltatási rendszere három igébe volt belefoglalva. Az első kettő volt a fő bűn. Annak alkalmazási módjáról Mózes 2. és 5. könyvében van több információ. A hamis tanúskodás azért veszélyes, mert aláássa az igazságszolgáltatási rendszer tekintélyét.

D) Gazdasági rendszer

10. Ne kívánd azt, ami a másé!
4. Élvezd a pihenést a hetedik napon!

Isten egy új gazdasági rendszert adott Izraelnek mielőtt bementek az új földre. Nekik nem kellett, hogy egy szolgai rendszerük legyen, amit Egyiptomban megtapasztaltak vagy egy jobbágyrendszer, ami legtöbb körülöttük lévő nemzetnél volt. Isten egy olyan rendszert adott nekik, ahol saját vagyonuk (tőkéjük) és saját nyereségük (profitjuk) lehetett. Ezzel együtt nekik nem kellett a keresletre és kínálatra reagálva élni, mint a többi népnek. Ha megragadtak volna minden lehetőséget arra, hogy más emberektől elvegyenek dolgokat, amire lehetőségük nyílt volna, azzal lerombolták volna a gazdasági rendszerüket és elveszítették volna az áldásukat. Ez a rendszer az adáson és a javak megsztásán alapult, ami ellentétes a *kívánással*.

A hétfői szabadnap az egyik áldás volt, ami ennek a gazdasági rendszernek volt az eredménye.

A tíz ige jelentőségével néhány következő szakaszban részletesen foglalkozunk:

Szellemi védelem

A törvény egy dologban nagyon aprólékos volt. Ismételten figyelmeztette az embereket, hogy nem szabad a bálványokat imádni. Ez nem azért volt, mert Isten félt a „versenytársaktól”. A valódi ok az volt, hogy a bálványok imádata megnyitotta az embereket a gonosz szellemek felé. Mivel Jézus még nem halt meg a kereszten, az izraeliták nagyon kevés védelemmel rendelkeztek a szellemi támadásokkal szemben.

Az Ószövetség korában nem volt „gyógymód” a gonosz szellemek ellen. Amikor Saul királyt egy gonosz szellem támadta meg, békességet lelt Dávid éneke által, de sosem szabadulhatott meg a gyötrődéstől (1 Sámuel 16:14-23). Jézus még nem halt meg a bűnökért, ezért a gonosz szellemek nem voltak legyőzve. A Szent Szellem nem jött el

minden emberre, ezért a gonosz szellemeket nem lehetett kiűzni. Egyetlen mód volt megtartani a biztonságukat a gonosz szellemekkel szemben, hogy távol tartják magukat az olyan emberektől, akikben ilyenek voltak és attól a helytől is, ahol ők éltek.

Mózes idejében a kánaániták gonoszsága rettenetesen megnőtt, ezért a föld tele volt gonosz szellemekkel. Kánaán minden utálatos démon és rossz szellem törzshelyévé vált. Az izraeliták már bizonyoságot tettek sebezhetőségükről a körülöttük lévő népek gyakorlatát illetően. Isten egy óriási kockázatot vállalt, hogy szellemi védelem nélkül bevigye az Ő népét erre a területre. Az egyetlen mód, hogy megszabaduljanak ezektől a démonoktól az volt, hogy meg kellett ölniük azokat az embereket, akik hordozták azokat.

Több démon kötődik azokhoz a bálványokhoz, amiket a kánaániták építettek a földjükön. Ezeknek a bálványoknak az imádatával Isten népe megnyitja magát a démoni támadások előtt. Az új földre bemenve örömmel fogadni ezeket a gonosz szellemeket azért volt veszélyes, mert az még nagyobb szabadságot ad a munkálkodásuknak. Ha elterjed a bálványok imádata, a gonoszság óriási áradata fogja azt követni. Ez az oka, amiért a törvény olyan ellenséges a bálványok imádatával kapcsolatosan. A démoni erőket visszahozva a földre több gonoszságot szabadítana fel, mint amit a törvény vissza tud tartani. A törvény képes visszatartani a bűn rossz következményeit, de a gonoszságot folyamatosan fenntartva egy társadalomban, a gonoszság végül győzedelmeskedhet.

Az 5 Mózes 28-ban lévő átkok beteljesülésére megvolt az esély. Ha az emberek elfordulnak Istentől és súlyos bálványimádásba esnek, a gonoszság elszabadul. Mindaz az áldás, ami abból származna, hogy Isten irányelve szerint élnek, jelentősen lecsökkenne a gonoszság kiáradása miatt.

Bemenve a földre a gonosz szellemi erősségek komoly kockázatot jelentettek. A Közel-Kelet ellenséges szellemi környezetében Izrael gyermekeinek komoly védelemre volt szükségük a szellemi támadásokkal szemben. Az egyetlen működő védelem az volt, ha elkerülik a bálványok imádatát és tartózkodnak a mágikus kijelentésektől, hogy ne szabaduljon el a gonoszság a földön.

A szülők tisztelete

Az izraeliták egy birodalom/rabszolgaság kultúrából jöttek ki. Egyiptomban a birodalom elsőbbséget élvezett a családokkal szemben. A legjobb képességű fiatal férfiakat vették fel a királyi bíróságra dolgozni. József és Dániel a példák erre Babilonban. A vonzó fiatal lányokat megszerezték a király háreme számára. Egy robotmester még egy férjezett asszonyt is megszerezhetett magának. A fiatalembereket arra nevelték, hogy a robotmestereket tiszteljék és ne a szüleiket. Sok fiatalember valójában nem ismerte jól a szüleit. A Fáraó tulajdonában volt minden föld Egyiptomban. Ha úgy döntött adhatott földet valakinek, de vissza is vehette azt bármikor, ha úgy gondolta.

Isten egy új család/törzs kultúrát hozott létre a megígért földön. A földet ki kellett osztani a családok és a törzsek között. Ez egy teljesen más kultúrát jelentett, mert a kultúra erősségét a családok adták és a gazdaság erősségét a törzsi csoportok határozták meg.

A szülők tisztelete nem az igazságosság kiérdemlésének az útja volt, hanem egy fontos jellemzője annak az új életnek, amit Isten az új földön az Ő népének adott. Isten azt akarta, hogy minden embernek sokkal jobb élete legyen, mint amilyen Egyiptomban volt. Ahhoz, hogy ezt elérjék egy teljesen más módon kellett, hogy megszervezzék az életüket. Teljesen másként kellett tenniük dolgokat, amiket sohasem tettek azelőtt. Nem volt működő minta más országokban, hogy lemásolják azt.

Isten az egyik *igében* megparancsolta a szülők tiszteletét, ezért az embereknek az erőteljes egyeduralkodók felé tanúsított hűségüket fel kellett cserélniük a családjuk és a törzsi csoportjuk felé való hűséggel. Ha Isten nem parancsolta volna ezt meg, akkor az emberek visszacsúszhattak volna a régi rendszerbe és az egyetlen vezetőjük, a király felé fordultak volna (ezt tették Sámuel idejében, amikor királyt választottak). Ez az *ige* arra bátorította az embereket, hogy új módon éljenek, amit Isten választott számukra. Ez azonban nem az igazságosság próbája volt.

Isten megígérte, ha tisztelni fogják a szüleiket, hosszú életűek lesznek és jó dolguk lesz a földön. Akik tisztelték a szüleiket, azoknak nem kellett jobb életet keresniük. Tisztelve a szüleiket és elkötelezve magukat a törzsi egység felé, olyan helyzetbe kerültek, hogy részesei lehettek azoknak az áldásoknak, amire Isten már elkötelezte magát. Nem volt rá más mód, hogy részesülhessenek abból.

Nem kellett más földön helyet keresni maguknak, hanem azt kellett megtanulniuk, hogyan éljenek ott Isten szerint való módon. Ez azonos azzal a helyzettel, mint amikor valaki elfogadja az evangéliumot. A szellem hangjának engedelmeskedve nem kell kiérdemelnünk a bővülő életet, hanem követnünk kell az Ő vezetését, hogy megkapjuk mindazt, amit Jézus a kereszthalálával szerzett meg a számunkra. Ha visszautasítjuk a Jézusnak való engedelmességet és a Szent Szellem vezetését, ki fogunk maradni abból a sok áldásból, amit Isten megígért számunkra.

Igazságszolgáltatási rendszer

Minden emberi társadalomnak szüksége van egy igazságszolgáltatási rendszerre. Amikor az emberek zárt közösségben élnek egymással vitába keveredhetnek és kárt okozhatnak egymásnak. A törvények szükségesek, mert azok biztosítanak egy lehetőséget ezeknek a dolgoknak a megoldására. Egy bírósági eljárás szükséges, hogy alkalmazza ezeket a törvényeket. Két mód van rá, hogy törvényünk legyen:

- Isten igazságszolgáltatási rendszer alkalmazása vagy
- Emberi igazságszolgáltatási rendszer kialakítása.

Isten egy tökéletes igazságszolgáltatási rendszert adott Izraelnek, minden emberi igazságszolgáltatási rendszer viszont csak részben lehet optimális. Néhány dolog lehet jó, de semmiképpen sem lehet olyan jó, mint az Isteni rendszer. Furcsa módon a legtöbb ember az emberi igazságszolgáltatási rendszert részesíti előnyben. Még az erős keresztyén befolyással rendelkező nemzetek is figyelmen kívül hagyják Isten törvényét. Isten igazságszolgáltatási rendszerének elfogadása helyett, mindent félretéve megpróbálnak inkább egy saját törvény-rendszert kialakítani.

A kereszt és az evangélium nem teszi feleslegessé a jó törvények szükségességét. Még ahol erős keresztyén befolyás van ott is lesznek emberek, akik elutasítják a kegyelmet és a Szent Szellem vezetését. Szükségük lesz törvényekre, hogy visszatartsák a bűneik rossz következményeit. Törvényekre mindig szükség lesz.

Egy olyan társadalomban, ahol mindenki rendesen viselkedik, mert elfogadták az evangéliumot és szeretik Istent, törvényekre nagyon gyakran nincs szükség. Az emberek ugyanis csak jó dolgokat fognak tenni. A törvény egy kereszt és a Szent Szellem nélküli társadalom számára adatott. Ezek nélkül az emberek nem azt fogják cselekedni, ami jó, ezért a törvény korlátozására, visszatartó erejére szükség van. Isten törvénye a lehető legjobb kormányzási és igazságszolgáltatási rendszert biztosítja. Annak gazdasági és szociális irányelvei lehetővé teszik egy emberi közösség számára, hogy egy viszonylagos harmóniában éljenek együtt bármiféle központi, kontroll alatt tartó hatalom nélkül, ami a rendet erőszakkal teremtené meg.

Isten népének szüksége volt törvényre a kereszt és a Szent Szellem elküldése előtt. Mivel Isten törvénye nem igényelte a keresztet és a Szent Szellem működését, ezért alkalmazható volt a földön bárhol élő, bármelyik emberi társadalomra. Isten törvénye a lehető legjobb mód arra, hogy bármelyik emberi közösség békében együtt éljen.

Ahogy az evangélium előrehalad, a törvény úgy válik kevésbé fontossá, mert mindenkinek a jót kellene cselekednie, mert szeretik egymást. Azonban minden társadalom visszacsúszhat szellemileg. Ha ez megtörténne, a törvény még mindig ott van, mint az együttélés alapja minimális hitet igényelve.

A szombat kérdése

A farizeusok eltorzították a törvényeket és az áldást teherré változtatták. Jó példa erre a szombat, aminek két szerepe van.

A szombat első szerepe egy kulturális ismertető jegy volt, hogy megkülönböztesse Izraelt más népektől. Ez volt az oka a kemény büntetésnek. Ez a szerep le van írva Mózes törvényében.

„Az én szombatimat bizony megtartsátok; mert jel az én közöttem és ti köztetek nemzetségről nemzetségre, hogy megtudjátok, hogy én vagyok az Úr, aki titeket megszentellek.....Megtartsák azért az Izrael fiai a szombatot, megszentelvén a

szombatot nemzetségről nemzetségre, örök szövetségül. Legyen közöttem és az Izráel fiai között örök jel ez.” (2 Mózes 31:13,16-17).

A szombat a szövetség jele volt Isten és az izraeliták között emlékeztetve a jövő nemzedékét, hogy Isten mit tett értük. Ez megkülönböztető módon jelölte meg őket minden más nemzettől, akik nem voltak részesei ennek a szövetségnek. A szombat megtartása nem jó cselekedet dolga volt, ami az embereket szentté tette, hanem egy emlékeztető az izraeliták számára, hogy az Úr szent, aki ezt cselekedte velük.

A szombat második és további fontos szerepei elhozták Isten áldását az emberekre. Ez a 2 Mózes 23.12-ben van feljegyezve.

*„Hat napon át végezd dolgaidat, **a hetedik napon pedig nyugodjál**, hogy nyugodjék a te ökröd és szamarad, és megpihenjen a te szolgálód fia és a jövevény.”*

A kulcsszó a "felfrissülés". A szombat egy ajándék volt az embereknek a felfrissülésük érdekében. Az ókori világban a legtöbb embernek tisztességesen dolgozni kellett minden nap, hogy elegendő enivalóhoz jusson. Amikor rabszolgák voltak Egyiptomban az izraelitáknak minden nap dolgozniuk kellett. Egy szabad nappal rendelkezni egy héten óriási kiváltság volt, amivel a legtöbb nép nem rendelkezett. Amikor Isten a szombatot adta, megígérte nekik, hogy elég gazdagok lesznek az új földön ahhoz, hogy ne kelljen dolgozniuk minden nap. Ez egy áldás volt és nem teher. Minden héten egy szabadnap megtartása elősegítené a jólétüket, mert a rendszeres pihenő egy lényeges dolog az ember egészsége szempontjából. Isten szükségesnek tartja, hogy minden héten felfrissüljünk.

A szombati felfrissülés megünneplése jelentős bizalmat (hitet) igényelt Isten felé. Az emberek izgatottan várták, hogyan fognak pihenni az év legtöbb elfoglaltságot jelentő időszakában, szántás és aratás idején (2 Mózes 34:21). Szünetet tartani az aratás idején, amikor jó az időjárás, egy óriási kockázat. Csak azok az emberek voltak képesek pihenőt tartani aratás közben, akik bíztak Istenben, hogy minden szükségüket betölti.

A farizeusok a szombatot a szabályok óriási tömegével bástyázták körbe. Dolgok százainak listájával álltak elő, hogy milyen munkákat nem szabad szombaton végezni. Jézus megkritizálta őket, mert a szombati pihenőnap eredeti célját, hogy örüljenek annak és felfrissüljenek a megigazulás kiérdemlésének kérdésévé változtatták. Ha a szombat egy módszer annak meghatározására, hogy ki a megigazult, akkor meg kell határozni, hogy valójában melyik munka fontos és melyik nem. Értelmezhetjük egy szék keresztülvitelét a szobán úgy, hogy az egy fontos munka, mert nem mindegy hol van. Ilyen megközelítés szerint szabályok százai szükségesek, de nem ez Isten célja.

Isten a szombatot áldásként adta az emberek számára.

„Ekkor ezt mondta nekik: 'A szombat van az emberért és nem az ember a szombatért'” (Márk 2:27).

Ha a szombat egy áldás, akkor a munka és a pihenés közötti határ meghatározása nem fontos. Hogy mi számít munkának az személyenként különböző fog. Teológia olvasása munka lehet egy egyetemi professzor számára, de felfrissülés valaki más számára. Isten nem adott egy nagy szabálylistát annak meghatározására, hogy mi számít munkának, mert a határvonal lényegtelen volt a cél szempontjából. Ő azt akarja, hogy az emberek élvezzék a pihenőnapot és az ne szabályok sokaságának betartását jelentse számukra.

Kívánás

A tíz ige nem határoz meg büntetést a kívánásra, ezért az gyakorlatilag nem törvény. A kívánás egy személy szívében valósul meg, amire nincs bizonyíték, ezért ha egy személy megkívánt valamit, azt nem lehetett elítélni.

A kívánás csupán egy személyes bűn, ami a tíz igében meg van említve. A személyes bűnök sokasága viszont fel van sorolva az Újszövetségben, olyanok, mint a büszkeség, csalás, irigység, viszálykodás, kapzsiság, gúny, góg, gyűlölet, rágalmazás, dicsekedés és pletyka, amelyek egyáltalán nincsenek megemlítve a Tórában. Nem kell meglepődnünk, de a törvénynek nem az volt a célja, hogy legyőzze a bűnt és elérhetővé tegye a megigazolást. Az nem volt lehetséges, amíg Jézus nem halt meg a kereszten és nem volt Szent Szellem, ezért Isten nem azt várta el törvénytől, hogy ezt megtegyje. Isten azért adta a népének, hogy az egy igazságszolgáltatási - és gazdasági rendszer legyen.

A törvény rendelkezett egy másik szereppel is a kereszttel előtt. Egy eszköz volt a bűn visszatartására.

*„Mit mondunk tehát? A törvény bűn-e? Távol legyen: sőt inkább **a bűnt nem ismertem, hanem csak a törvény által**; mert a kívánságról sem tudtam volna, ha a törvény nem mondaná: Ne kívánjad.” (Róma 7:7).*

Ez az oka annak, amiért a kívánás bele van foglalva a tíz igébe. A legtöbb ember nem követ el gyilkosságot, ezért a törvény gyilkosság miatt nem tudja elítélni őket. A kívánás viszont más, ugyanis azt mindenki elköveti, mert sok mindent gondolnak a szívében, és közben azt gondolják, hogy minden rendben van.

Milyen szerencsés, hogy ilyen gyönyörű felesége van.

Nem lenne rossz egy ilyen autó!

Hol szerezted be ezt a ruhát?

Ezekkel a megállapításokkal látszólag semmi probléma, de a tíz ige azt magyarázza, hogy az ilyenek idézik elő a bűnt. A vággyal szembeni figyelmeztetés nem képes megváltoztatni senkinek a szívét, de emlékezteti az embert egy jövőbeni bűn lehetséges elkövetésére.

Az izraeliták nem értették meg teljesen a bűn természetét. Isten nem azt várta tőlük, hogy legyőzzék a bűnt, ezért sosem kaptak arról egy teljes bűnlistát. Isten csupán eleget adott nekik ahhoz, hogy mindenki felismerhesse azokból, hogy vétkeztek és szükséges a helyzetüket rendezni Istennel (az áldozat egy ideiglenes, előretételező módszer volt). A kívánás szó ezt a célt töltötte be. Ugyanez a dolog lenne kikövetkeztethető a szomszédok szeretete kifejezésből, amit a kívánással szembeni figyelmeztetés tett egyértelművé.

A törvény arra adatott, hogy feltárja a bűnt és megteremtse a kereszt szükségét, de ez csupán az egyik szerepe. Általános hiba azt feltételezni, hogy ez az egyetlen szerep. Sok más fontos szerepet is hordoz a kereszten túl.

A táplálkozás félreértése

A farizeusok megpróbálták úgy alkalmazni a törvényt, mint egy módszert az igazságosság elérésére. Ez büszkeséghez és képmutatáshoz vezetett, mert a törvény nem erre a célra adatott. A törvény félreértelmezése a szabályok óriási sokaságát eredményezte, amik a törvény áldását teherré változtatták.

Az eledelre vonatkozó útmutatások egy példa erre (azok nem kifejezetten törvények). Isten ételekre vonatkozó útmutatásokat adott az embereknek, hogy megőrizze az egészségüket. Isten azt akarta, hogy tudják, melyek azok az ételek, amik biztonságosak és melyek nem. A farizeusok megpróbálták az eledeleket és az étkezést az igazságosság feltételévé átváltoztatni. Ennek érdekében részletes szabályok ezreit határozták meg az étkezésre vonatkozóan, amik elviselhetetlen terhet raktak az átlagos emberekre.

„Jaj néktek képmutató írástudók és farizeusok! mert megtisztítjátok a pohárnak és tálnak külsejét, belől pedig rakvák azok ragadománnyal és mértéktelenséggel. Vak farizeus, tisztítsd meg előbb a pohár és tál belsejét, hogy külsejük is tiszta legyen.”
(Máté 23:25-26)

A farizeusok a lényegtelen dolgokra koncentráltak. Rögeszmések voltak az étellel és a szombattal kapcsolatban, de elutasították a gazdasági életre vonatkozó Isteni útmutatásokat, ami valóban különbséget hozott volna az emberek életében.

„Mert ők nehéz és elhordozhatatlan terheket kötöznek egybe, és az emberek vállaira vetik; de ők az ujjukkal sem akarják azokat illetni.” (Máté 23:4).

A farizeusok az áldást teherré változtatták, mert a törvényt, amit Isten ajándékként adott a megigazulás mércéjévé változtatták. Ez megfosztotta az embereket az Isten által biztosított áldástól.

„Jaj néktek is törvénytudók! mert elhordozhatatlan terhekkal terhelitek meg az embereket, de ti magatok egy ujjatokkal sem illelitek azokat a terheket.”
(Lukács 11:46).

Ez a szenteskedés valóban bosszantotta Jézust.

Egy olyan elgondolásnak, hogy az Ószövetség az igazságosságot a törvénynek való engedelmesség által biztosítja az a következménye, hogy az Újszövetség az üdvösséget hit által biztosítja, és az nem igényel engedelmességet. Ez az olcsó kegyelem tana, ami eretnecség, és sok kárt okozott. Azok, akik elfogadják az evangéliumot, ki kell nyilvánítaniuk, hogy Jézus az Úr, és akik Őhöz tartoznak azoktól elvárt dolog, hogy engedelmeskedjenek Neki és engedelmeskedjenek a Szent Szellem vezetésének.

Kulturális ismertetőjegyek

A Tóra és azon belül is különösen Mózes harmadik könyve kulturális ismertetőjegyeket határoz meg, amiknek az volt a célja, hogy megkülönböztessék Izraelt a körülöttük lévő népektől. Az igazságszolgáltatási és büntető rendszer valamint a gazdasági életre vonatkozó útmutatások nem lehettek Izrael megkülönböztető jegyei, mert azokkal Istennek az volt a szándéka, hogy azokat más népek is alkalmazhatják (5 Mózes 4:5-7). A környező népek viszont nem alkalmazták az olyan kulturális jegyeket, mint a szombat vagy az ételekre vonatkozó törvények.

Egy példa a kulturális ismertető jegyre a *bojt a ruhán*.

„Készítsenek magoknak **bojtokat** az ő **ruháik szegleteire** az ő **nemzetségeik szerint**, és tegyenek a szeglet bojtjára kék zsinórt.” (4 Mózes 15:37-40).

A bojtdíszek nem "a szívek és szemek kívánsága iránti vágyra" emlékeztetnek" (4 Mózes 15:39). A zsinórdíszek nem adnak egy új szívet az embereknek, de akik viselik azokat emlékezteti arra, hogy kik ők a körülöttük lévő nemzetek között, ugyanolyan módon, ahogyan a sportegyenruha megkülönbözteti egy nemzet sportcsapatát. A bojtok kék zsinórral eredetileg "gyapjúpulóveren elhelyezve" mindenki számára bemutatták a világnak, hogy ők Istenhez tartoznak.

Jézus megfedtte és ez által megítélte a farizeusokat és törvénytanárokat, mert a kulturális megkülönböztető jegyekre koncentráltak és figyelmen kívül hagyták a Tóra sokkal fontosabb szempontjait.

„Jaj néktek képmutató írástudók és farizeusok! mert megdézsmáljátok a mentát, a kaprot és a köményt, és elhagyjátok, amik nehezebbek a törvényben, az ítéletet, az irgalmasságot és a hívséget: pedig ezeket kellene cselekedni, és amazokat sem elhagyni.” (Máté 23:23).

Jézus azt várta el a követőitől, hogy az igazságra, a kegyelemre és az Isten szeretetére koncentráljanak. Sok keresztyén nagymértékben belekeveredik ezekbe a zsidó dolgokba annak ellenére, hogy azok látható módon az ünnepekre és a szombatra koncentrálnak. Vannak dolgok, amiket Jézus már betöltött. Többen felvettek néhány

kulturális megkülönböztető jegyet, mint a zsidó tánc, ami a Kelet-Európai korai zsidó közösségekből származik, azonban az nincs benne az Ószövetségben. Ugyanakkor figyelmen kívül hagyják a Tórában lévő olyan fontos dolgokat, mint az igazságszolgáltatási rendszer és a gazdasági életre vonatkozó útmutatás ([justice system](#)) és ([instructions for economic life](#)). Az ő fókuszálásuk kicsit furcsának tűnik.

Jézus és a Törvény

Jézus erőteljes szavakat használt a törvénytánítókra. Jézus nem törölte el a törvényt, hanem valójában azért jött, hogy betöltse azt.

„Valaki azért csak egyet is megront e legkisebb parancsolatok közül és úgy tanítja az embereket, a mennyeknek országában a legkisebb lesz; valaki pedig cselekszi és úgy tanít, az a mennyeknek országában nagy lesz.” (Máté 5:19).

Nagyon kevés keresztyén lesz "nagy Isten Királyságában" amiatt, hogy megtanítja az embereket arra, hogyan "engedelmeskedjenek a Tóra parancsolatainak". Pedig ez volt az, amire Jézus bátorított. Ő elvárta a követőitől, hogy megtanítsák az embereket és engedelmeskedjenek a Mózes által adott parancsolatoknak. Azért adta ezt a parancsolatot, mert tudta, hogy minden társadalomnak szüksége van Isten igazságszolgáltatási - és gazdasági rendszerére, hogy békében éljen.

A gálacziabelikhez írt levélben említett törvény

A legtöbb keresztyén azt gondolja, hogy Pál Galácziabeliekhez írt levele kidobja a Tórát egy szemégyűjtőbe, de ez egyáltalán nem így van. Pál valójában azért aggódott, hogy emberi szokásokkal terhelik meg a növekvő egyházat.

„De mikor láttam, hogy nem egyenesen járnak az evangélium igazságához képest, mondtam Péternek mindnyájuk előtt: Ha te zsidó létedre pogány módra élsz és nem zsidó módra, miként kényszeríted a pogányokat, hogy zsidó módra éljenek? (Gal 2:14).

Pál azért aggódott, hogy a zsidók a pogányokat arra fogják kényszeríteni, hogy vegyék fel a zsidó szokásukat. Ő ezt "júdaizmusnak" hívta. A legnagyobb aggodalmat kiváltó szokás a körülmetélés volt.

„Mert mielőtt némelyek oda jöttek Jakabtól, a pogányokkal együtt evett; mikor pedig oda jöttek, félrevonult és elkülönítette magát, félvén a körülmetélkedésből valóktól.” (Gal 2:12).

A pogányokkal való étkezés egy másik aggodalom volt, jóllehet a törvény nem tiltotta azt, éppen úgy, ahogyan nem parancsolta meg a körülmetélést. A legtöbb zsidó szokás, ami nyugtalanította Pált, még csak benne sem volt a törvényben. A másik nagy teher volt a szombat és az ünnepek, amit Jézus betöltött, de az a későbbiekben már nem volt fontos.

„Megtartjátok a napokat és hónapokat és időket, meg az esztendőket” (Gal 4:10).

Pál emlékeztette a galáciabelieket, hogy ők befogadták Isten igazságát Jézus Krisztusban való hit által. Nekik már nem kell visszamenni olyan dolgokhoz, amik kulturális ismertető jegyek voltak, hogy megkülönböztessék Izraelt más nemzetektől, mert azok sosem voltak képesek igazzá tenni egyetlen személyt sem. Pál megmagyarázza, hogy egy személy sem válhat igazzá a törvény betartása vagy szabályoknak való engedelmisség által.

„Mi, természet szerint zsidók és nem pogányok közül való bűnösök, tudván azt, hogy az ember nem igazul meg a törvény cselekedeteiből, hanem a Jézus Krisztusban való hit által, mi is Krisztus Jézusban hittünk, hogy megigazuljunk a Krisztusban való hitből és nem a törvény cselekedeteiből; Mivel a törvény cselekedeteiből nem igazul meg egy test sem.” (Gal 2:15-16).

Pál azt bizonygatta, hogy minden igazi zsidó tudja ezt. Ők értették, hogy emberi erőfeszítéssel (munkával) betölteni a törvény kívánalmait nem tenné őket igazzá. A pogányok viszont, akik nem értették a törvény célját, nem tudták ezt.

Az ellentét nem a hit és a törvény között van, ahogyan sok keresztyén állítja, hanem a hit és a "törvény cselekedetei" (ergon nomos) között. A törvény és a hit nincsenek ellentmondásban, mert azoknak teljesen más a céljuk. A törvény cselekedete a törvény eltorzítását jelenti és a hitnek hamis dologgal való helyettesítését. Akik a törvény cselekedeteit tartják fontosnak, valójában átok alatt vannak.

„Mert akik törvény cselekedeteiből vannak, átok alatt vannak;” (Gal 3:10).

A megigazulás megszerzésére irányuló törekvés a törvény cselekedetei által - a testből származik.

„Amit Szellemben kezdtetek el, most **testben fejeznétek be?** (Gal 3:3)

A test az ember bűnös természete. Egy olyan elgondolás, hogy valaki jó dolgokat cselekedjen Isten számára, emberi erőfeszítés vagy cselekedetek által, sértés Istenre nézve és súlyos bűn, ami a törvény vagy inkább emberi hagyomány része (Gal 3:21).

A szövetség és a Törvény

Pál azt magyarázta a galáciabelieknek, hogy a Tóra egyes részeit a kereszt feleslegessé teszi. A tanításában megmagyarázta a Tóra célját. Nem a szövetség miatt volt szükség a törvényre, mert Isten megígérte Ábrahámnak, hogy a földet neki adja már 430 évvel a törvényadás előtt.

„Ezt mondom pedig, hogy a kötést, melyet Isten először megerősített a Krisztusra nézve, a négyszázharminc esztendő múltán keletkezett törvény nem teszi erőtlenné,

hogy megsemmisítse az ígéretet. Mert ha törvényből van az örökség, akkor többé nem ígéretből; Ábrahámnak pedig ígéret által ajándékozta azt az Isten.” (Gal 3:17-18).

Ábrahámnak nem volt szüksége törvényre. Ő nomád életet élt a családjával egy nagy országban. Az ő szava volt a törvény a háznépe számára. Mint a család feje, akit a háznépe tisztelt felelős volt minden problémáért. Amíg Egyiptomban voltak az izraelitáknak nem volt szükségük törvényre, mert teljes egészében a Fáraó és a rabszolga felügyelők kontrollja alatt voltak. Amikor azonban bementek Kánaán földjére szükségük volt egy igazságszolgáltatási rendszerre, ezért Isten a megfelelő időben adta nekik a törvényt.

Azért adott Isten törvényt, mert az emberek annak ellenére, hogy kiszabadultak Egyiptomból, még bűnösök voltak,

*„Micsoda tehát a törvény? A **bűnök okáért** adatott, **amíg eljön a Mag**, akinek tétetett az ígéret;” (Gal 3:19).*

A megígért Mag Jézus. Az Ő eljöveteléig a bűn és a törvénszegés probléma lenne bármilyen emberi társadalom számára, akik szoros közösségben élnek egymással. A törvény azért adatott, hogy a súlyos törvénszegések kezelésére megoldást adjon.

„De az Írás mindent bűn alá rekesztett, ...” (Gal 3:22).

Izrael gyermekei össze voltak zárva egy kis országban és továbbra is hajlamosak voltak a bűnre, ezért szükségük volt törvényre, hogy békében együtt tudjanak élni. Ez egy óriási áldás volt a Jézus eljövetele előtti korban.

Pál azt magyarázza, hogy a törvény egy vezérlő mester volt Jézus eljöveteléig.

*„Ekként a törvény Krisztusra **vezérlő mesterünné** lett, hogy hitből igazuljunk meg. De minekutána eljött a hit, nem vagyunk többé a vezérlő mester alatt.” (Gal 3:24-25).*

A ’vezérlőmester’ szót („pedagógos” - pedagógus) gyakran ’iskolamesternek’ fordítják, de az egy kicsit félrevezető, mert olyan benyomást kelt, hogy a törvény azért adatott, hogy megtanítsa az embereket, hogyan legyenek igazak. Ez helytelen, mert a törvény nem tud megtanítani bennünket arra, hogy igazak legyünk, mivel nem tartalmazza a személyes bűnök teljes listáját.

A ’vezérlőmester’ (felügyelő) egy szolgáló volt, aki azért volt felelős, hogy a gyerekeket az iskolába vigye. Felelősek voltak azért, hogy a gyerekek biztonságban legyenek, amíg odaérnek, ahová menniük kell. A szerepük a gyerekek megvédése volt a bajoktól. Ez egy jó hasonlat arra, amit a törvény tesz. Megvédi az embereket a bűn rossz következményeitől addig az időig, amikor Jézus elhozta az emberek számára az abból való szabadulást. Ez a védelmi szerep folytatódik a keresztes követően. Ha keresztesek együtt élnek egy közösségben ott nincs szükség törvényre, mert a

szerepet legyőz minden konfliktust, de azok, akik még nem hisznek Jézusban, nekik még szükségük van az egymástól való megvédésre.

Politikai magyarázat

Ez a fejtegetés az Ószövetségi törvényről lényegtelennek fog tűnni sok keresztyén számára. Azok számára azonban valóban fontos, akik érdeklődnek a politikai és gazdasági dolgok iránt. Amikor eljutunk a közgazdasági és kormányzási kérdésekhez, a Szentírás visszamutat az Ószövetségre.

Az Újszövetség nagyon keveset mond a kormányzási és igazságszolgáltatási rendszerről. Elegendő mennyiségű tanítás van arról, hogy mi az igazságos és mi az igazságtalan, de nincs irányelv a bírói rendszerre. Pál államrendet felforgató kijelentést tett azzal, hogy a császár egy bitorló, mert Jézus az Úr. Ezzel együtt azonban nem ajánlott egy másik kormányzási rendszert. Jézus kihirdette az ítéletet a Rómával együttműködő vezetők felett: ők el fognak tűnni. Jézus is hallgatott azonban arról, hogy mi fogja helyettesíteni őket.

Egyes keresztyének azt feltételezik, hogy a Róma 13:1-ben Pál egy tanulmányt adott a politikai elméletről ([political theory](#)). Ez nem így van. Pál valójában az Isten által Mózesnek adott igazságszolgáltatási rendszerre utalt vissza, az 5 Mózes 17:9 és a 19:17 versekre hivatkozva. Amikor Jézus azt mondta, hogy "adjátok meg a császárnak, ami a császáré", Ő nem egy új politikai teóriát vázolt fel, csupán emlékeztette az embereket arra, hogy Isten hozta ki őket a Fáraó alól és adott nekik egy új igazságszolgáltatási rendszert, ami a törvény és a helyi bírók által működik.

A próféták sok kijelentést tettek az igazságról és az igazságtalanságról. Leírták a királyok gonoszságait Izraelben és Júdában. A próféták azonban nem írtak le egy alternatív igazságszolgáltatási rendszert.

Az Újszövetségi levelek, az evangéliumok és a próféták mind visszautalnak arra az igazságszolgáltatási és védelmi rendszerre, amit Isten adott Mózesnek. Amikor a szélhámos politikai vezetők félre lesznek állítva, őket Isten igazságszolgáltatási - és védelmi rendszerével kell pótolni ([system of justice](#),) és ([system of defence](#)), nem valami más, zavaros emberi elgondolással. Bárki, aki érdeklődik a politikai elmélet és az igazságszolgáltatás iránt, annak tanulmányoznia kell a Tórát és egy megértést kapni arra a tökéletes igazságszolgáltatási - és az önkormányzati rendszerre, amit Isten Mózesnek adott.

Közgazdaságtan

Az Újszövetség nem vázol fel egy keresztyén gazdasági rendszert. A korai gyülekezeteknek írt levelek sok kijelentést tesznek gazdasági dolgokra vonatkozóan, de nem írnak le egy gazdasági rendszert. Az Apostolok cselekedetei könyve leírja a korai gyülekezetek gazdasági viselkedését (Ap.csel. 2:42-47; 4:32-37), de az nem volt világos, hogy ez egy állandó jellegű vagy egy ideiglenes válasz volt-e az ítélet alatti Jeruzsálemben lévő eseményekre. Lukács nem ad elegendő magyarázatot arra vonatkozóan, hogy abból felépíthető legyen egy gazdasági rendszer.

Jézus sok kemény kijelentést tett a pénzzel kapcsolatban, de nagyon kevés magyarázatot adott azzal kapcsolatban. A tömör javaslatai, amiket a hallgatói vélhetően megértettek, a múltra utaltak vissza. Ez volt az oka, amiért minden, amit a pénzről mondott, a gazdasági életre vonatkozó útmutatásokra mutatott vissza ([instructions for economic life](#)).

A próféták sok magyarázatot adtak a pénzről és a vagyonról, de nem próbálkoztak meg egy alternatív gazdasági rendszer leírásával. Nem volt szükségük erre, mert Isten már megadott egy tökéletes gazdasági rendszert Mózesnek.

Pál, Lukács, Jézus és a próféták visszamentek a Tórához, amikor gazdasági dolgokról írtak és beszéltek. Azok a keresztyének, akik egy igazságos gazdasági rendszert akarnak, vissza kell menniük a gazdasági életre vonatkozó útmutatásokhoz ([Instructions for Economic Life](#)) és megtalálni Isten lényeges tanítását a gazdaságról. A keresztyén közigazdászoknak a Tórát kellene tanulmányozni, hogy megértsék Isten gazdasági rendszerét.

Alapelvek kiválogatása

Amikor a keresztyének egy politikai elmélet kialakításával próbálkoznak, rá fognak jönni, hogy az Újszövetségben túl kevés anyagot találnak, ezért gyorsan rájönnek, hogy Ószövetségi törvényekből kell anyagot keresni hozzá. Az általános megközelítés az, hogy végigpásztázzák a Tórát és kihalásszák az alapelveket. A probléma az, hogy az Isten által biztosított bírói törvények az igazságszolgáltatási rendszer részét képezik. Azok nem értelmezhetők abból az összefüggésből kiemelve.

Az ilyenfajta próbálkozásoknak általános következménye az, hogy a "bibliai alapelveket" arra használták, hogy támogassanak vagy kritizáljanak egy modern gazdasági vagy politikai rendszert. Sok évvel ezelőtt olvastam EC Cines „Zsidó Köztársaság” című könyvét. A szerző elemezte azokat az alapelveket, amiket az Ószövetségből kiválogatott és azt a következtetést vonta le, hogy Mózes Izrael gyermekeinek egy köztársaságot adott, teljes alkotmánnyal, elnökkel, legfelső bírósággal, képviselő testülettel és képviselő házzal. Ez egy óriási eltorzítása volt a Tórának, de egy keresztyén támogatást jelentett az amerikai politikai rendszer számára. Ez annak a veszélyét mutatja be, hogy hová jutunk, ha kivesszünk alapelveket

a Tórából és figyelmen kívül hagyjuk azt a tényt, hogy a törvény része egy Isten által adott komplett gazdasági és igazságszolgáltatási rendszernek.

Az igazság az, hogy az emberek megpróbálnak alapelveket kiragadni, mert nem értik meg vagy nem szeretik Isten igazságszolgáltatási rendszerét. Ez lehetővé teszi számukra, hogy kiemeljék azokat a részeket, ami tetszik nekik, és figyelmen kívül hagyják azokat, amik nem tetszenek. Ez egy tisztességtelen módja Isten igéje alkalmazásának. Ha nincs bizalmunk ahhoz az igazságszolgáltatási rendszerhez, amit Isten adott, nincs jogunk, hogy kivegyünk alapelveket abból és arra használjuk azokat, hogy valami más emberi kormányzási rendszert támogassunk vele.

Ha egyszer az Isten által adott törvény és bírói rendszerből kiemelnek részeket, azok felhasználhatók bármely világi rendszer támogatására. Az egyetlen mód arra, hogy Isten bölcsességének a hasznát élvezhessük, hogy feladjuk a modern világi rendszereket és megengedjük Neki, hogy létrehozza az Ő igazságszolgáltatási rendszerét közöttünk.

„Mert az Úr a mi bíránk, az Úr a mi vezérünk, az Úr a mi királyunk, Ő tart meg minket!” (Ézs. 33:22).

Ha visszautasítjuk Isten igazságszolgáltatási rendszerét, nem számíthatunk az Ő bölcsességének eredményére. Ha a keresztyének felfedezik, hogy a mi törvényadónk és bíránk Isten, akkor elveszítik a hitüket az emberi rendszerekben és abban az igazságszolgáltatási rendszerben bíznak, amit Isten adott Mózesnek.

Fordította: Abonyi Sándor